

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Ioannis Berchmanni Flandro-Belgæ Religiosi Societatis Iesv

Cepari, Virgilio

Antverpiæ, 1630

Pars Prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46083](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46083)

VITAE
 IOANNIS BERCHMANNI
 FLANDRO-BELGÆ
 RELIGIOSI SOC. IESV
 PARS PRIMA.

De ortu, educatione & vitâ Ioannis
 in Belgio acla.

IOANNES BERCHMANNVS, *Patria & natalis Ioannis.*
 piæ felicisq̃ue memoriæ, Diesthemij in Belgis, Brabantiaë oppido, natus est I I. Idus Martias anni M. D. XCIX. qui Sabati dies erat, Virgini vtique Matri sacer. *Baptismus.*
 Baptismi mysterijs initiatus Dominico sequente, pridie Idus mensis eiusdem, sponsoribus appellatis Adriano Claesio & Gertrude Steyuortâ, à quibus ei nomen IOANNIS inditum *Nominis occasio.*
 fuit: siue quòd idem esset & auitum & paternum nomen, siue quòd id filio imponi optaret mater, religione quadam nominis sui, quæ Elifabeth (vt Ioannis Baptistæ mater) vocabatur. Parentes ei fuere moribus conditioneque honesti, opibus tenues, sed virtutibus *Qui qualesq̃ parentes.*
 A bus

*Quæ eorum
soboles.*

*Mater se-
ptennio
agra.*

*Pater, vxo-
re mortuâ,
Sacris ini-
tiatur.*

*Indoles Io-
annis in-
fantis.*

*Primus
pueritia
cultus.*

*Sanctitatis
futura ar-
gumenta.*

bus cælestibusque bonis, quàm fortunæ fa-
cultatibus, affluentiores. Liberorum, quos
quinos propagarunt, mares nempe quatuor,
femellam vnã, Ioannes natu maior fuit.
Eius mater Elifabetha Houia, femina non
minùs pietate, quàm constanti septennalis
morbi tolerantia nobilis, extremũ vitæ diem
clausit Pridie Calendas Decemb. anno 1617.
quo tempore Ioannes Societatis IESV tyroci-
nio Mechliniæ erudiebatur. Eius pater Ioan-
nes, defunctâ vxore, sacris se commentationi-
bus exercuit Louanij in Collegio Societatis,
mox Sacerdotio inauguratus, Canonicatũ in
S. Sulpitij (Æde Diesthemij principe) est ade-
ptus. De Ioanne commemorant (quod ar-
gumentum indolis futuræque bonitatis esse
possit) numquam in infantia fleuisse; num-
quam matri, aliisve qui eum educabant, fuisse
grauem; ne tum quidem, cum suum infantis
caput faciesque è scabie duxisset crustam.
A paruis cœperunt eum parentes in ludum
litterarium mittere, vt perinde, atque ipsi pue-
ritiam eius religione Christianisque virtuti-
bus domi erudierant, ita in scholis Magister
adolescenciam eius primis Grammaticæ ru-
dimentis informaret. Annorum septem natu
erat, cum auia aduertens puerum se multo
semper manè eripere lectulo, interrogat, ec-
quid ita sollicitus sit. Tum ille apertè, se binis
ternis-

ternisve Sacris prius ministrare respondit, quàm ad ludum iret, vt benè sibi studia ver-
tant. Quantumuis puer, numquàm rem vllam
puerilem designauit, sed instar alterius cuius-
dam Tobiaë, grauitatem, quam animo tene-
ro præceperat, semper præstitit. A scholis do-
mum reuersus, si fortè pulsata diutiùs ianuà
excluderetur, non ille impatientiùs aliorum
puerorum more strepitum machinari, sed se-
nili quadam maturitate in vicinam ædem
Rosarij persoluendi causâ abire consuèrat.
Cùm ægra mater annorum aliquot inualetu-
dine teneretur, ipse necdum nouem annorum
puer, verbis eam tam concinnis, tam apposi-
tis, tantoque affectu plenis consolari insti-
tuit, vt attonitas haberet circumstantium au-
res. Decennium ingressus, præstabat iucun-
dâ quadam acceptissimaque oris formâ, ac
tantâ in eo comitas ex vultu, gestu, sermone,
consuetudine eminebat, vt iam tum inde ho-
nestissimi quique, egregiâ pueri festiuitate ca-
pti, eum sibi dari à parente in familiam flagi-
tarent. Ac siue ea fuerit pueri hac ætate na-
tura siue virtus, non ferebat, vel à sacris Deo
Virginibus, vel ab feminis vllis, virisve (ne
vestium quidem suarum, dum dissutæ ef-
sent, sarcendarum causâ) sese attrectari.
Puer annorum decem alteri Magistro à pa-
rente commendatus, tantos in Grammaticæ

*Specimen
sanctitatis.*

*Pietas in
matrem
ægotam.*

*Forma &
pudicitia
concordia.*

*Progressus
in litteris.*

studijs habuit progressus, vt breuî & post se relinqueret æquales, & reliquos, qui ætate scientiaque præcallebant, assequeretur. Vel semel rem aliquam audiuisse, vel legisse, vt eam memoriâ retineret, retentamque memoriter pronuntiaret, id scilicet satis Ioanni erat; ita in memoriâ eius vel leuiter lecta auditaque infidebant. Hanc ob rem cum Magistro tam esset charus, vt prodigij instar eum ipse celebraret, alijsque proponeret in exemplum; nonnumquam ita ab eo apud patrem est collaudatus, vt is gaudio perfusus, & Clerici veste Ioannem (quam diu ille optauerat) prætextæ instar honoraret, & in contubernium traderet D. Petro Emmerico Præmonstratensi Religioso, Templi beatæ Virginis Diesthemij per id tempus Curioni, qui plures domi iuuenes erudiebat, cuius conuictu Ioannes triennium deinde vsus est. Ad eò se ad obsequium huius Religiosi fingebar, vt eum parentis loco veneraretur, eiusque lateri perpetuò affixus, vix ad parentis domum, etsi haud longè distâtem, nisi perrarò, digrederetur. Et verò iam tum, quantâ solitudinis dulcedine caperetur, apparebat; cum & subinde colludentium collegarum circulis dexterè subduceret sese, abderetque in Museum ad legendum aut orandum; planè vt sæpiùs Moderatores duxerint eum cubiculo extrahendum

*Memoria
felicitas.*

*Quo contu-
bernio al-
tiss.*

*Obsequendi
studium.*

*Amor soli-
tudinis.*

hendum in lufum, ne studio orationibusque crebrioribus mentem fatigaret. Neque tamen sodales, quibus iucundissimus erat, si secum non luderet, offendebantur; quòd & virtutem eius nossent, & ob sanctitatis studium abstinere eum lusu existimarent.

Attigerat vndecimum ætatis annum, cum per occasionem Festi cuiusdam solemnis ver-
 tentis, deliberare cœpit Ioannes de adeundâ,
 quâ huc vsque abstinuerat, Synaxi sacrâ; ha-
 bitaque diligenter in conscientiam quæstio-
 ne, ad Superiorem adit, rogatum vt peccata excipiat sua. Religiosus ille Curio non leuiter sensit columbinæ illius simplicitatis se candore excitari, præcipue quòd id nemo alius contubernalium fecisset: auditaque confessione, innocentissimum purissimumque eius
 animum reperit, vt testetur etiamnum vi-
 uus incolumisque, dum hæc scribo, dubitasse
 se tum, satisne suppeteret erratorum, quæ leuem saltem materiem absoluenti præberent; adèd hucusque se procul habuerat omni labe vitiorum. Quòd verò deinceps ad extremum
 vsque vitæ diem seruarit intactam, puramque
 omni mortali flagitio prætextam innocentia
 in Baptismo acceptæ, præterquam quòd confessionum eius arbitri (vti alibi dicitur) asseuerent, ipse quoque testatum schedio scripto reliquit, in quod breuiter, gratitudinis ergò,

Opinio sodalium de Ioanne.

Preparat se ad primam Communionem.

Mentis in Ioanne puritas.

Innocentia baptismalis seruata.

*Certa bap-
tismalis
innocentia
indicia.*

collata sibi à Deo beneficia, his verbis coniecit: *Fecit Christianum socium IESV, amicum, sponsam conseruauit sine peccato mortali.* Atque hæc caussa fuit, cur initio sui in Societatem ingressus, dum spiritualibus primùm exercitationibus coleretur, meditando de peccatis proprijs (quorum reputatione, aliorum obdurata pectora in pœnitentiam, ac dolorem & planctum, pudoremque molliri solent) ipse se aridum siccumque, & omnis expertem motionis sentiret; quod aliàs quoque semper, quoties de peccatis meditando cogitaret, euenisse sibi, scriptum in hæc verba reliquit: *In exercitio de peccatis in sæculo, totus fui siccus & aridus, & sine ullâ commotione.* Et dum iterum Romæ eadem exercitia obiisset, ita scribit: *Succesit sine ullâ prorsus cōmotione.* Cum denique tertium ac postremum sese ijs imbuisset, *Succesit, ait, sine vllō affectu, & in primo & secundo puncto, magnam passus sum desolationem.* Nempe, quod nihil admodum reperiret, cuius, vti diximus, admissi pœnitere, culpamque deplorare posset. Felicem profectò adolescentulum, qui diuino fauore gratiaque nixus, didicerit virtutum ædificium, firmo innocentia in Baptismo datæ fundamento imponere, idemque mox per eos, qui deinde viti sunt gradus, in tantam extruere altitudinem perfectionis! Institutâ, quam diximus,

ximus, confessione, sacram Eucharistiam *Prima Cō-*
 sumpsit è manibus eiusdem Religiosi sui Mo- *municō quā-*
 deratoris, qui Ioannem in eā sanctissimi epu- *tā ab eo cu-*
 li sumptione affirmat adhibuisse interiorem *rā sensuq;*
 quamdam animi collectionem, externam- *pietatis*
 que compositionem planè singularem, atque *obita.*
 etiam spirasse quid nescio maius augustius- *Conseutu-*
 que humano. Et iam inde cœpit continenter *do frequen-*
 expiare sese octonis quibusque diebus; quin- *tius confi-*
 denis autem, festisque Christi ac Virginis *tendi &*
 Matris, animum præterea cælesti pabulo re- *communi-*
 creare. Illud etiam constanter tenebat, vt *candi.*
 quoties Communione reficeret sese, prius Su- *Conseutu-*
 periozem suum culparum veniam oraret, *do frequen-*
 quotidieque temporis aliquid impenderet *tius confi-*
 confessioni proximè instituendæ. Enitebat in *tendi &*
 puerili illâ ætate senilis quædam maturitas *communi-*
 actionum, puero ferè immatura: tantaque *candi.*
 erat sermonis parcitas, vt non nisi interroga- *Maturitas*
 tus responderet, ac tum quoque præfinitò. *puero ferè*
 Præbitione dramaticâ, quâ Susannæ castitas *immatura.*
 edebatur, Ioannes Daniele venustissimâ *Personas*
 concinnitate gessit; aliasque sæpè magno *geredi gra-*
 Auditorum plausu atque admiratione reci- *tia in Dra-*
 tavit. Pacem colebat tam sanctè, vt num- *mate.*
 quam cum aliquo contendere sit auditus: si *Amator*
 verò quâ in domo (vt solet leuior pluma *pacis.*
 apud pueros esse gratia) sodales suos audisset *pacis.*
 cum aliquo rixam simultatémve suscepisse,

*Sociorum
in Ioannem
amor &
veneratio.*

*Religio
singularis.*

*Observan-
tia erga
Ordinem
Sacerdo-
tum.*

*Libros su-
per mensam
adhibet a-
uiditate
studiorum.*

ab eorum protinus societate discedebat. A
focijs autem (qui eum in sinu gerebant) non
solum diligebatur, verum etiam in tantâ ha-
bebatur veneratione, vt ab eo se moneri regi-
que perinde permetterent, ac si summam in
eos auctoritatem obtinuisset. Tantum potest
polletque virtus, vbi ad plurium existimatio-
nem dimanauit. Magno sensu concionantes
audiebat, & sacrificantibus ministrabat, ra-
samque in vertice coronam, quamuis plerif-
que Clericorum neglectam, solus fere gere-
bat. Pallij sui collare, cum erectum stare imi-
tatione Sacerdotum eius temporis voluisset;
focius admonuit, vt replicando deprimeret:
ille subridens, rem mediam atque indifferen-
tem esse respondit. Sacerdotibus numquam
adstabat capite aperto. Et quoniam Religio-
sus ille Rector aderat contubernalibus perpe-
tuò ad mensam & focum, ipse numquam, vt
caput operiret, poterat adduci; vixque vel ob-
hiemis asperitatem, tegentibus licet alijs, vel à
Superiore iussus, tegebat. Honorem obser-
uantiamque tantam aduersus sanctissimum
Sacerdotum Ordinem adhibebat. Quamdiu
paternâ in domo pueritiam egit, non tempe-
rauit sibi, quin liber semper aliquis super men-
sâ ad legendum esset præstò. Inter contu-
bernales, dum accumberent, agebat anagno-
sten, delectabaturque maximè aut legendis
Pro-

Prouerbijis sacris, aut Sanctorum rebus gestis,
 aut meditationibus Passionis Christi. Animo
 inter edendum tam erat suspenso, vt focij, per
 facetiam, Peregrinum illum appellarent; &
 certè perexigui semper cibi potusque fuit.
 Suapte ingenio, & non alio quàm doctore
 Deo, id aratis puer meditari didicit crucia-
 tus Seruatoris nostri Christi. Ludentibus so-
 dalibus, semel in ligneam arcam, dimensam
 ad longitudinem staturæ suæ, sese inclusit, la-
 tuitque duabus horis occultus; quæ res cum
 animum Superiori alijsque aduertisset, id aliàs
 sapius ab eo factitatum, secretæ commenta-
 tionis studio, crediderūt. Consueuerant huius
 contubernij alumni omni vesperâ, appetente
 nocte, præsentè Superiore orationes aliquot
 contentâ recitare voce, nec prius cubitum in
 conclaue concedere, quàm petitâ apprecatio-
 ne. Ioannes, vt oraret scilicet diutius, & cete-
 ros anteuertebat, & sapius, non detractis ve-
 stibus, super lectulum se coniecisse comper-
 tus est. Ferebatur hoc tempore præcipuè in
 beatissimæ Virginis amorem, & quoties cum
 Superiore suo in Collem-asperum (qui horæ
 itinere Diesthemio abest) ad eam salutan-
 dam ibat, silentio incedebat meditans, nu-
 meransve Rosario preces: sæpissimè verò in
 domus angulos dispersa abditaque ientaculi
 frustra reperta sunt, quibus ille, in gratiam

*Solo Deo
 doctore di-
 scit medi-
 tari Passio-
 nem Chri-
 sti.*

*Studium
 orationis.*

*Affectus in
 B. Virgi-
 nem.*

Obedientia & diligentia in studendo. Virginis, genium suum defraudarat. Sic dicto audiens, sic studijs erat addictus, ut vix aut à Superiore aut à Magistro fuerit vel leniter inflectendus, nedum reprehendendus; quæ omnia iuratus affirmat Superior eius

Testimonia Moderato- ris & Magistri. P. Petrus Emmericus. Amplius verò, is quo Magistro utebatur, magnas addit ingenij eius ac docilitatis laudes, sed multò maximas morum, Christianarumque virtutum. Habebat, inquit ille, innocentiam puritatemque tam singularem, ut ne nomen quidem nosset eorum vitiorum, ad quæ proclivis ferri hæc ætas solet; nec secus ac pestem, amicitias eorum, qui licentiores erant, abhorrebat, ne qua mentem labecula contaminaret: scholisque egressus, in studia statim se abdebat. Nusquam atque in templo frequentior, nec usquam quàm in foro rarior. Ex quo cultum religionemque in Virginem sanctissimam didicerat, ex eo quoque à Virgine videbatur inuicem in curam patrociniumque susceptus. Cùm primùm versus Latinos pangere cœpisset, permixtus, inquit, à me est, pro libitu argumentum sibi sumere, & ille de IESU nomine poëma facere instituit; quo tantam affectuum teneritatem expressit, ut haud obscurum indicium fecerit, aliquando in IESU Societate se futurum. Archipresbyter Diesthemiensis cùm semel accurate interio-

Multus in templo, nullus in foro.

Quod primum ab eo carmè compositum.

Archipresbyteri de Ioanne testimonium.

ra adolescentuli huius secum reputasset, hoc de eo eximium testimonium dixit: *Angelum fuisse Ioannem, in eoq. Angelicam castitatem effloruisse; atque ad summam dicturos omnes, in Ioanne fuisse virtutum omnium thesaurum.* Ex hisce testimoniis, quanta fuerit Ioannis eâ ætate bonitas innocentiaque, quod ingenium, quæ de eo expectatio, facile poterit æstimari. Tamen quod parentem deficerent facultates, quibus diutiùs studiorum eius impendia sustentare posset, pater ad se vocatum coram matre admonuit, videri sibi è re facturum, si ad artem aliquam faciendam animum cogitationesque transferret, quando sibi in studia eius longiùs promovenda non satis opum suppeditaret. Percussus eo nuntio Ioannes, consilijs suis utique vehementer aduerso, ad patris matrisque genua abiectus, tensis manibus supplex obtestari, interposito Dei amore, cœpit, per eos sibi liceret in Ecclesiasticorum numerum referri: id quod, etiamsi sine studio literarum fieri non posse, satis intelligeret; ne tamen paternam domum nimio grauaret sumptu, se panis atque aquæ victu contentum fore pollicetur, si modò à proposito non auocarent. Quæ verba tanto cum sensu constantiaque est prolocutus, ut ijs commotus pater, non iam studia eius auderet ultra retardare,

*Constantia
in exorando
parentes.*

*Canonico
ministrat
ad studio-
rum sum-
ptus suble-
uandos.*

dare, sed de eo quoque ad aliquem applicando agitaret, cui & ipse seruiendo, operam simul locaret, & à quo studendi inuicem acciperet facultatem. Ac post paucos dies quam Decano Diesthemienſi Ioannem patet collocasset, Mechliniam eum ablegauit ad D. Ioannem Freimontium, Canonicum templi Cathedralis, qui eum filij instar charum semper habuit, studendi que copiam fecit. Mechliniã concessit Ioannes anno 1613. nondum expletâ ætate annorum quatuordecim, eiusdem iam dicti heri contubernio vsus, dum in Societatis tyrocinium adlegeretur. Frequentauit tantisper humanitatis scholam vetusti in eâ vrbe Collegij, donec instituto Societatis Gymnasio, ad illud, contra multorum præcipuorum voluntatem, non sine Dei (vt ipse aiebat) singulari prouisione, se transferret; fuitque, examine facto, idoneus audiendæ Rhetoricæ iudicatus, & Rhetorum in classem transcriptus. Hic demum adolescentis indoles elucere, seseque supra prima virtutis elementa publicare; & qui nuper paternâ in domo, inter accumbendum, perpetuò librum habuerat ad manus, hinc noctes totas sine somno in studijs traducere, sciendi cupiditate; ac si qua per diem cum hero prodeundi necessitas coëgisset, libellum vnâ secum conferre, temporis vin-

*Rhetoricã
audit in
Collegio
Mechliniẽ-
si Societa-
tis lesu.*

*Vigilia in-
ter studen-
dum.*

vindicandi causâ. Admirabantur in eo omnes incredibilem morum cum insigni specie coniunctam suauitatem, modestiamque tantâ bonitate mixtam. Non dedignabantur iuuenes etiam nobilissimi cum eo cōsuetudinem contrahere: quinimò & honorabant, quantumuis natalium fortunarumque obscuritate inæqualem. Si fortè solutior sermo aliquis inter commilitones incidisset, atque ipse fortè interuenisset, statim aut silebatur, aut ipse pudore suffusus discedebat, perinde vt de Senensi Bernardino narratur. Puer quidam existit præter ceteros ad petulantiam educatus, qui conuitijs eum sæpius iniurijsque figebat: sed optimus Iuuenis postquam iniurias omnes summâ cum animi demissione tolerantiaque tulisset, nullâ vmquam responsione pueri procaciam fregit, nullas vmquam apud alios querelas deposuit.

*Morum
suauitas
Nobilium
ei conciliat
amorem.*

*Patienter
fert iniurias.*

Initio sui ad Scholas Societatis accessus, omni statim contentione procurauit in Virginis beatissimæ Sodalitium admitti, in quod summo omnium consensu & approbatione relatus, mox insigni suâ industriâ, iucundissimaque consuetudine, quàm plurimos in eundem cœtum pellexit, non è suis modò commilitonibus, verùm etiam Seminarij publici alumni; aiebatque se illis affici præcipuo quodam amore, quos sciret Matri sanctissi-

*Procurat se
referri in
album So-
dalitij Ma-
riani.*

*Complures
in eundem
cœtum ad-
ducit.*

ssimi-

ctissima esse deuotos. Omnibus in hac Congregatione præluxit exemplo bonitatis, obferuantia, religionis. Sabbati diebus omnibus, alijsque Virginis peruigilijs, ieiunio eam venerabatur. Quotidie proprias ei preces è Psalterio D. Bonauenturae perfoluebat. Principio cuiusque mensis Directorem Congregationis interrogabat, cui vitio præcipuè emendando se iuberet incumbere, quo cultu beatissimam Virginem, mensisque currentis tutelarem Diuum demereri. Per eos dies commentationi plusculum dabat sese, & quidquid temporis litterarum studio superabat, in orando consumebat. Omnis verò domus angulus, quem vacuum primum offendisset, ei pro Oratorio erat; nec semel à domesticis post noctis medium, nudis in solo genibus orare, post orationem humi somnum capere, deprehensus est. A sacra Communionem duas tresve horas orando extrahere consuèrat. Quolibet Veneris die, sub tenebras vespertinas, ne à quoquam nosceretur, plantis nudis viam, quâ sanctæ Crucis supplicatur, per varia stationum loca, in memoriam sacratissimæ Passionis obibat: quod vt religiosius secretiusque faceret, soleas infernè succiderat calceis, vt dum plantas soli saxorumque asperitate affligeret; tectis supernè pedibus, obuorum oculos falleret. Quidam
ex

*Obsequia
B. Virgini
exhibita.*

*Variapie-
tatis exer-
citia.*

*Orationi
deditus.*

*Celanda
virtutis
inuentum.*

ex collegis eius, dum Mechliniæ studeret, *Opinio sanctitatis.*
 qui animum deinde appulit ad Religiosos
 Præmonstratenses, iam tum certam adeò de
 Ioannis sanctitate opinionem conceperat, vt
 etiamnum religiosè asseruet, sacri instar pi-
 gnoris, Hymnum cuius initium est, *Salve Re-*
gina, Latinis ab eo versibus scriptum. Tam *Obediendi*
 promptè alacriterque Moderatoris sui ver- *mira prom-*
 bis obtemperabat, vt (quod quidam de eo *ptitudo.*
 Pater dixit) videretur Angelus esse Tobia ad
 quæuis accipienda imperia expeditus. Ali-
 quando ab hero suo Canonico Louanium
 Mechliniâ (quod iter est duodecim millia-
 rium Italicorum) mittebatur à viatico satis
 instructus. Ille pedibus iter emensus, negotio *Iter lon-*
 administrato, Mechliniam eodem die reuer- *gum nullo*
 sus est, confecto celerrimè 24. milliarium *sumptu à*
 spatio, nullo aut Louanij, aut per viam, cibo *ieiunio con-*
 potuue gustato, aut teruncio vlllo viatici no- *fectum.*
 mine expenso. E rei cuiuslibet aspectu fru- *Fructum*
 ctum capere nitebatur. Erat hero suo domi *capit è re*
 canis nationis Anglicanæ; quem cum in *qualibet.*
 aquestrem venationem educaret, ostenso pa-
 nis frusto docebat transnare flumen, tantil-
 laque mercede fatigare sese, obseruare nu-
 tum, ac iussis herilibus obedire. Hinc discere *A venati-*
 se aiebat Ioannes, quâ alacriter obediendum *co cane obe-*
 Deo sit, æterna nobis præmia pollicenti. Ca- *dientiam*
 nonicus, exploratâ perspectaq; tantâ Iuuenis *discit.*
 boni

bonitate, eum filij instar amabat, neque lacrymis temperare poterat, quoties mentio eius incidisset.

*Angelus
tutelaris
Ioannis
alijs quoq;
praesto est
eius nomi-
ne inuoca-
tus.*

Rem de eo narrat, quâ intelligi possit, Ioannem, ut erat Angelicis moribus, ita suum quoque Angelum habuisse quasi in potestate, promptumque ad obsequendum. Is etenim, etsi ab alijs Ioannis nomine inuocatus, praesentibus periculis eos videtur asseruisse. Ibat cum Ioanne suus herus ad visendam Aspricollensem Virginem, circa Pentecostes festum. In reditu, quod iter Arschothum versus ignorarent, viæ ducem vnum, deinde alterum, vtrumque desertorem, malè expenso stipendio elegere. Ergo errabundi per silvas ibant incerti viarum, quas latrones recentibus insidijs caedibusque habuerant infestas. Simul subita tempestas fulmine tonitruque concitata, aberrantes consternabat. Cum sic horas aliquot vagi per nemus errassent, tandemque in tramitem tam angustum descendissent, ut vix equo singulari transitus pareretur; percussus Canonicus desilit ad pedes, subleuatoque in equum Ioanne, eum subsequitur pedes. Ut autem periculorum anxietas flagrantissimas laborantibus subministrat preces, Canonico in mentem venit, salutem suam tutelari Ioannis Angelo commendare, quod plus apud Deum posse preces illius crederet,

deret, quem Angeli vice ipse suspiciebat. Res ^{Horrenda tempestas cum insolito spectro.} mira, vix preces fuderat, cum horrendum insonuit tonitru, fragore tanto, vt ruere cælum videretur; ac tum ille vibrati fulminis iactum pertimescens, oculos attollens cælo, Deum scilicet propitiabat; cum ecce videt præcipiti rupe deuolui rusticam feminam: quæ mox specie felis circumuoluebatur pedibus Ioannis, inconditoque corporis motu atque ardentibus oculis eum contrà intuita, vociferans, collumque contorquens, subito euasit in fugam. Tum repente commutatâ tempestate, serenantiq; luce, summæ se turris apex, quò tendebant, ostendit. Huc vbi peruenere, intelligunt maleficam haud ita longè ^{Malefica incantamenta.} habitare, quæ magicis incantationibus tantam potuerit concitasse tempestatem: quo audito, Canonicus persuasum habuit, veneficam illam ab Angelo Ioannis custode (cuius ipse præsidium implorarat) ita ad eius pedes fuisse deiectam, vt nimirum appareret, tam sæuæ periculum tempestatis Ioannis præcipuè fuisse meritis depulsum.

Iam virtus Ioannis in eam perfectionem adoleuerat, vt gratior indies diuinis oculis arderet, & cælesti quoque Maiestati placeret ^{A Deo ad religiosam vitam inuitatur.} prouidere, ne formosum adeò lilium inter pungentes sæculi spinas languendo emoreretur, sed in Religionis paradisum depangendum

B dum

dum transportaretur. Hic verò Deus, orationis sanctioris præsidio, in cognitionem vanitatis mundanæ rerumque caducarum adductum, deterritum simul sæculi periculis laqueisque, & ostensâ Religiosi status securitate, exultantem nouis accendit desiderijs, totum se consecrandi vitæ Religiosæ.

Morem gerit vocanti Deo.

Ille autem qui semper internis Dei vocibus morem obsequentissimè gesserat, neque vñquam diuinis imperijs repugnarat, aurem promptissimè accommodauit tam sanctæ inspirationi; quinimò studuit salutarem hunc affectum fouere in pectore, quem benignissimus Creator ac Dominus dignatus fuerat in eo inflammare. Hanc ad rem legendis S. Hieronymi epistolis, Vitaque B. Aloysij Gonzagæ, fatebatur se plurimum fuisse adiutum: atque

Ratio deprehendenda diuina voluntatis.

epistolæ quidem in eo accenderant vitæ secularis deserendæ, Religionisque ineundæ cupiditatem; Vita autem Aloysij, inflexerat ad eligendam præ reliquis Societatem. Verùm vt securius certiusque acquiesceret diuinæ voluntati, tria præterea facere instituit: Primum, auxit orationem, duplicauit asperitates corporis, frequentationemque sanctissimæ Eucharistiæ; quin etiam deinde quothebdomadis confessione Communionequè bis vti cœpit, Deum obtestando, vt in id se vitæ genus impelleret, in quo diuinæ suæ Maiestati obse-

obsequium abs se reddi præcipuè placuisset. Alterum, cum in peculio haberet viginti quinque florenos, tres in partes eos diuisit: vnâ pauperibus erogauit; alteram Louanium misit, vt in Æde S. Petri ad aram Marianam certa Sacra fierent; tertiam in Asperum-collem, ad exorandam, Sacris totidem, beatissimæ Virginis opem, transportari curauit. Illud denique tertium, hanc nouam suam instinctionem vocationemque conscientiæ suæ Modèratori indicauit, implorans opem orationum eius ac directionem; adeoque se illi totum permisit, vt promitteret, ab eius consilio ne tantillum abiturum.

Breuî manifestum exploratumque bono Iuueni fuit, quòd à Deo in Societatem vocaretur: neque exiguo illi incitamento fuere utilitates, quas Societas ipsi Belgio longè maximas adfert, laboresque quos in reducendis ad Ecclesiæ Romanæ castra fidemque hæreticis suscipit; maiora denique, quæ in vicino Angliæ Regno à Patribus, cum sanguinis etiam ac vitæ profusione, carcerum durissimorum squalore, tormentorumque acerbâ perpeffione, tolerari ac patrari audiebat. Concepto igitur proposito, Deoque factâ sui in Societate consecrandi oblatione, meriti maioris ergò ac firmitatis, hoc propositum suum voto sanxit. Narrat, qui animo eius dirigendo præ-

Quibus incitamenti ad Societatem inuitatus.

Vorum concipit ingrediendi Societatem.

do præerat, Ioannem, quoties secum de hoc suo decreto tractaret, solitum promittere, conaturum se euadere in eximiè sanctum; quòd diceret nempe, fieri non posse, quin tantis, quanta sunt in Societate, præsijs ad summam absolutamque sanctitatem pertingatur; se verò, quoties ab eius colloquio discederet, abijisse persuasum, aliquando Ioannem, sic vt dicebat, sanctum reuera fore, quòd tanta, cum id pollicebatur, fidentia constantiaque esset promittentis. Et quoniam verebatur vocationis beneficium amittere, si vel tantillum feruor ille relanguisset, quem tum illi Deus iniecerat, illum suum conscientia moderatorem, solito sæpius frequentabat, omnem noxiam consuetudinem subterfugiebat, numquam stas preces, solitave pietatis officia intermittebat; atque vt beatissimæ Virgini vocationis hoc beneficium referebat acceptum, eandem, id sibi vt perpetuaret, impetraretque eius persequendi gratiam, obnixè precabatur.

Ratio conseruanda vocationis.

Parentibus propositum suum indicat.

Cum ad decimum ferè & septimum ætatis annum attigisset, seu vt quamprimùm Deo sese consecraret, seu ne parentes frustra quidquam de se statuerent, decreuit suam illis voluntatem indicare litteris, simulque significare, factò abs se voto id propositum esse sancitum. Hac autem formulâ eas litteras signa-

signavit: *Filius Iesu Christi & vester Ioannes*. Acerbus patri matrique accidit tam in-
 speratus nuntius, cum, quod eum, ut pro-
 sperrimum nuptiarum suarum votum, ama-
 rent vnicè, tum etiam quod spes omnes suas,
 hac orbatì prole, collabi augurarentur, in
 cuius felicissimis auspicijs vniuersa domus
 suæ procumbentis incrementa collocassent.

Adornati fuère à parentibus Patres Capuci-
 ni qui eum interrogarent; missusque ad eos
 Ioannes haud grauatè iuit; atque ad obie-
 ctas sibi in audiendarum Confessionum mu-
 nere, alijsque id genus officijs difficultates,
 tam appositè respondit, ut & ipsi acquiesce-
 rent, & Iuueni suâ constantiâ gratularentur.

Religiosus quidam, matris fortè obsequen-
 tiâ ductus, ut constantiam Adolescentis à
 proposito flecteret, sæpius etiam domum
 eius veniebat: ac principiò quidem Ioannes
 ferebat patienter omnia, hominemque etiam
 obseruabat; at tandem sermones eius non
 ferens, sumpto etiam maiore spiritu, appre-
 hensum protrahit ad limen domus, & En
 Pater, inquit, si aliud nihil vis, en ianuam, abi
 quâ venisti. Quibus ille verbis pudefactus,
 deinceps eius tentandi fiduciam dimisit. De-
 nique superatis pertinaci ferè perseuerantiâ
 difficultatibus omnibus, parentibusque, quan-
 tum ratione fieri potuit, pacatis, post audi-

*Maeror pa-
rentum &
machina.*

*A Religio-
sis super
vocatione
interroga-
tur.*

*A quodam
Religioso
tentatur
molestius.*

tam anno vno Rhetoricam in Scholis Societatis (in quibus affirmant eum longè ceteros omnes ingenio præiuisse, Græcisque ac Latinis seu versu seu prosâ antecelluisse) VIII. Kalend. Octob. anno M. DC. XVI. annos natus septemdecim & medium, admissu Patris Caroli Scribani Prouincialis, Mechliniæ in Tyrocinium Societatis ingressus est, Sabbati die; primusque eorum extitit, qui è recentibus hisce Scholis in Societatem fuit coopratus.

*Ingressus
Tyrocinium
Societatis.*

*Primus è
Scholis
Mechli-
niensibus in
Societatem
admittitur.*

*Eius cum
socio verba.*

Per idem tempus alius quidam adolescens in Societatem receptus, cum simul ambo ad Tyrocinium irent, Ioannes ingenti spiritu ardoreque plenus, per viam magno ei cum sensu dixit: O vtinam, mi frater, quemadmodum nunc simul ambo coimus in eandem familiam religiosam, ad seruiendum Deo in terris, ita simul quoque alter alterum comitemur in cælum! Proximè verò Tyro-num domum, cum videret Ioannes è nostris quemdam, excolendo horto intentum, comiti, Et nos, inquit, certè non possumus melius quàm ab animi demissione charitateque vitam religiosam auspiciari: hortumque ingressus, statim cum socio operi se dare cœpit.

*Statim hu-
militatis
exercitijs
se dedit.*

Commemorare hoc loco non possum suaues illas cogitationes, piosque affectus, quibus

quibus gestiebat sancti adolescentis animus, ubi receptum se in domum Domini conspexit: nam ut hi Deo soli noti, sic à nemine sunt notati. Illius etiamnum primæ vesperæ memini, cum post cœnam, dum in conclavi staret, in quod omnes ad remittendum animum conveniunt; ubi mundo se expeditum, Dei que servis adnumeratum vidit, tantâ fuisse interiùs dulcedine perfusum, ut totâ eâ horâ, ob tenerrimum animi sensum, lacrymis continenter indulgere cogeretur.

*Internum
animi gaudium.*

Quamprimùm fuit in familiam adlectus (neque enim diu latet virtus) sui statim specimen dedit, innocentis nimirum (qualis erat) puri, prudentis, omni que in re absoluti; planè ut Novitiorum instructor, ceteris eum in exemplum proponeret imitandum. Atque hinc etiam, quâ in opinione eum Superiores habuerint, intelligi potest; quòd cum necesse esset, creari ex ipsis Novitijs unum aliquem, qui reliquis Tyronibus quodammodò præesset, eosque in externâ disciplinâ duceret, ac suum cuique munus partiretur, qui que instar socij, vicariam quamdam operam commodaret ipsi Magistro Novitiorum; id munus scilicet detulerint Ioanni: quod ille tantâ omnium approbatione gessit, ut nemo umquam sit repertus, vel è centum amplius Novitijs (quot tum capita cen-

*Virtus eius
se prodit.*

*Novitiis
ceteris præ-
ficiuntur.*

*Omnibus
in praesentia
ra charus,
gravis ne-
mini.*

*Idem om-
nium de
eius virtu-
te iudiciū.*

*Perpetua
oris hila-
ritas.*

*Gaudet
morsifica-
tionibus.*

febantur) qui de eo quereretur. Quin etiam in posterum, si quando aliquem è successoribus eius deprædicare vellent, ut magnum dicere solebant; Videtur alter esse Berchmannus. Quicumque eum aut videbant, aut cum eo versabantur, Angeli instar suspiciebant. Ac semel aliquis coram, ut ingenuo eum rubore perfunderet, narrabat; quo tempore beatissima Virgo miracula in Aspero-colle perpetrare cœpisset, eodem quoque tempore insigne vnum fecisse Diesthemij; ubi Angelus quidam humanâ carne vestitus apparuisset (digito ad Ioannem intento) qui specie moribusque Angelus audiebat. Enim verò eam semper oris hilaritatem alacritatemque præferibat, ut eum aliqui S. Hilarium, alij S. Lætum facetè appellarent. Nec intervallo placidus erat, & rursus ex placido turbidus; sed, perpetuo tenore blandus, etsi illi natura non ignavi sanguinis spiritusque generositate ferueret. Sui ipsius subiugatione contumeliosque gaudebat; laceras pannosque vestes amabat; publicè reprehendi, vilibus applicari operibus exoptabat: gestiebat quoque asellum suum (ita corpusculum vocabat) abs se alijsque fatigari. Cupiebat autem flagrantissimè, suas sibi culpas coram alijs exprobrari; quarum ut syllabum aliquem Superiori adferret, ab his illisve, equos

quos in se nauos aduertissent, exquirebat; *Rogat suas*
 tristabatur verò, si nullos abs se notatos fuisse *sibi culpas*
 responderent: & quaternos sibi animaduer- *indicari.*
 fores, Censorum instar, apponi aliquando *Observari*
 impetrauit, qui perpetuò in illum intenti, *se facit*
 commonefacerent, si quid vitij obserua- *aliorum*
 sent: atque horum vnus, cùm de leuissimæ *oculis, vt*
 rei prætermissione semel eum admonuisset; *suos nauos*
 etiamsi tum quidem Ioannes, maioris cha- *cognoscat.*
 ritatis officio districtus, rem illam omittere
 necessariò debuisset, gratias tamen cumula- *Gratiam*
 tissimas admonitori retulit, trium Rosario- *admonitori*
 rum numeratione repræsentatâ: eundem *reddat pro*
 que orationum numerum se ei in posterum *admonitio-*
 toties perfoluturum spondit, quoties errati *nis curâ.*
 alicuius reum comperisset: quo lucri sanctio-
 nis compendio inescatus alter, acerrimis eum
 oculis passim consecratus, ne minimæ ta-
 men noxæ culpam in eo vniquam depre-
 hendit.

Admirabilius est quod in hoc genere de
 eo refert Magister Nouitiorum; cùm vidis-
 set nempe, contentione tantâ à Ioanne flagi-
 tari, vt sua sibi errata publicè ab acri aliquo
 reprehensore obijcerentur, se eius consolandi
 gratiâ iussisse Nouitios singulos (qui om-
 nes centenis plures erant) deferre ad se, sche-
 dulis scriptis, si quos in Ioanne culparum na-
 uos aduertissent; moxque palam omnibus,
 B 5 singu-

*Nulla in eo
culpa in-
uenta.*

singulorum inspectis schediolis, ne vnum quidem fuisse, qui vel leuissimam eius noxam detulisset. Quot laudum volumina alata fuissent, si quos noxarum delatores esse iusserat, virtutum statuisset obseruatores? Ea res iure merito magnam Patri admirationem excitauit; cum, quia non exiguus fuisset ille Nouitiorum numerus; tum quia Tyrunculi, vtpote noui, sicut in suscipiendo cuiuslibet ferè rei negotio verentur impingere, ita facile & rem factam sinistra interpretatione accipiunt, & minima quæque censorijs oculis notant obseruantque. E contrario, nonnulli Patres inuestigandum sibi diligentissimo studio sumpserunt, an vt in Ioanne nullius noxæ culpa hæere visa esset, ita nulla quoque in eo virtus desideraretur, earum quas in rebus gestis Sanctorum, illi ætatis gradui de-

*Nulla in eo
virtus de-
siderata.*

bitas propriasque deprehendissent. Res mira! nec vnam etiam reperere, quæ non in illo eluceret. Nascebatur illi hæc tam insignis perfectio ex perpetuâ cõsuetudine cum Deo, cum quo egisse attentâ continenter oratione

*Deum præ-
sentem sem-
per habet.
Nihil vni-
quam ad
Superiorem
desert, nisi
prius con-
sulto Deo.*

videri possit; quem utique tam facili negotio præsentem sibi semper statuebat, vt nihil nisi eo consulto aggredereetur. Quamdiu præfecturam illam vicariam Nouitiorum gessit, affirmavit se numquam Nouitij cuiusquam erratum prius ad Superiorem detulisse, quam cum

cum Deo rem omnem coram SS. Sacramen-
to pertractasset; cum ut pacem nullius, quid
temerè deferendo, turbaret; tum etiam, ne
arbitrio affectuque suo transuersus ageretur.

Quotiescumque verò Rector eo utebatur *Sociorum*
ad denuntiandam alicui pœnam pro admis- *culpam suo*
sâ culpâ; ille in genua prouolutus, ut sibi pro *supplicio*
re pœnam liceret luere, supplex precabatur: *deprecatur.*
quod fortè Rectorem si exorare non potuif-
set, tum ille tam dexterè apteque eam fonti
denuntiabat, ut qui pœnam grauatè subiret,
nemo ymquam fuerit inuentus. Toto tyro-
cinijs sui tempore quotidie minimùm septies *Multus est*
augustissimum Eucharistiæ Sacramentum *in salutan-*
visitabat; ac dum è templo discederet, vica- *do SS. Eu-*
rios sibi in reditum subrogabat beatos Aloy- *charistia.*
sium & Stanislauum. Cumque Nouitios plu- *Sacramêto.*
res hoc prouocasset exemplo salutandi sacra-
tissimam Eucharistiam post factum con-
scientiæ examen vespertinum, non leuem
ex eo capiebat voluptatem; dicebatque, in
historijs Sanctorum huius ferè æui hæc duo
ab se notata, cultum nempe erga sanctissi-
mam Eucharistiam, & religionem in Deipa-
ram Matrem.

Ad orandum, componebat se oculis leni- *Orantis*
ter clausis, manibus ante pectus adductis, ge- *qualis com-*
nibus perpetuò flexis, corpore ad stuporem *positio.*
immoto, ore quasi subridente. Et sanè is ar-
dor

*Quantus
in orando
feruor.*

*Numquam
matutinā,
dum vale-
ret, oratio-
nem aut in-
termisit,
aut alieno
tempore
fecit.*

*Quas res
sibi Sociisq;
à Deo fla-
gitaret.*

*Quanta illi
cum Deo
familiari-
tas.*

*Vota post
primum
annum No-
uitiatu
priuatim
nuncupat.*

dor erat vultus, vt facilè cuius eum intuenti constaret, quàm feruenti Dei amore eius animus deflagraret. Aliqui verò, inter orandum quàm poterant proximè illum circumfistebant, sperantes se inflammatum iri propinquitate, ardorisque aliquid cum eo partituros. Ipse aliquando de se narrabat, se, quamdiu integrâ valetudine vsus fuisset, non solum numquam intermisisse, sed ne traiecisse quidem statam matutinæ orationis horam, vt nimirum plus virium haberet, sua aliorum precibus coniuncta oratio. Tria sibi Sodalibusque à Deo precari consuêrat; Angelicam puritatem, constantiam vocationis, & idonea vt euaderent Societatis instrumenta. Omnium verò imperfectionum remedium esse affirmabat, iugem illam cum Deo consuetudinem, quæ ex orandi frequentia nasceretur: quæ quanta illi cum Deo intercesserit, nullo negotio conijci potest ex ephemeride quadam, quam ipse sibi tyrocinijs tempore confecit (quæque extremo huic libro ad calcem subiungetur) in quâ totius diei actus distribuit, eo ordine modoque, vt in negotijs omnibus mentem perpetuò in Deo habuisse defixam liquidò videatur.

Notatum ab eo reperio, nuncupasse priuatim tria Religionis vota, post primum tyrocinijs annum exactum, vt arctius se Deo alligaret,

garet, ad 27. Septembris anni 1617. legique non modò in schedis manu scriptis, sed & in chartis typo pressis, à pueritiâ vouisse eum *Deo Virginitatem à puero consecrat.* virginitatem suam Deo, ad honorem Virginis Matris. De quâ Virgine conuenerat inter ipsum, aliosque Nouitios (quod Tyrones illi non obscurè præ se ferebant) vt per omnem occasionem in sermone loquerentur; quod præstabant non minore fide quàm feruore: & Ioannes quidem, in hoc peculiari Virginis *Socios ad B. Virginis & S. Iosephi cultum pertrahit.* cultu magnos indies habebat progressus (quod alibi ampliùs dicitur) & ob Virginis amorem sancti quoque Iosephi affectum cum ipse induit, tum in alijs hortatu suo excitauit. Tantis illi pectus circumfluebat lætitijs, cum vel secum reputaret, se Deo in Religione seruire, vt subinde in cubiculo, agendis Deo gratijs vacans, in risum suauissimè solueretur; quòd verò reddendis pro tanto uocationis beneficio gratijs se imparem longè *Sanctorum opem adhibet ad agendas pro se gratias Deo.* sentiret, Sanctorum suorum tutelarium gratiam interponebat, dolebatq; submississimè, tam insigni se Dei muneri non satis respondere: quin etiam ardore tanto religiosi status bona apud exteros commendabat, vt eius amplectendi cupiditate nonnullos inflammaret. Humillimè de seipso sentiebat; interrogatusque aliquando, num inanis gloriæ *Expers uana gloria.* lenocinijs subinde titillaretur; Ego, inquit, quæ

*Amans
obedientiæ.*

quæ Dei gratia est, bestiam illam non pertimesco. Obedientiæ virtutem amabat vnicè, eoq̄ue nomine S. Ignatium magis etiam diligebat, quòd tam præstantem de eâ Epistolam conscripisset: censebatq̄, in rebus minimis studio maximo obediri debere, quòd intelligerent Superiores, quanto in pretio mandata sua haberentur; quoniam vbi res minimæ accuratè absoluteq̄ue seruentur, ibi res magnas haud dubiè maiori quoque curâ administrari. Aiebat, absolutam illam beati Aloysij in minimis etiam rebus obeundis obsequentiam, non timore aliquo culpæ aut poenæ natam, sed desiderio ipsius virtutis.

*Obediendū
non timore,
sed amore
virtutis.*

*Re ipsâ
ostendit,
quo modo
obediendū
esse existi-
maret.*

*Silentii lex
quomodo
ab eo ser-
uata.*

Loquebatur aliquando, factâ sibi potestate, cum externo intra Collegij limen, quando alius ad eum quoque alloquendum superuenit: huic apertè Ioannes necessarium esse respondit, prius à Rectore facultatem colloquendi petere; eaq̄ue impetratâ, se, vti fecit, ad colloquium esse reuersurum. Si quando tyrocinijs tempore ægrè se habere sensisset, tamen obediendi studio, ad consuetam surgendi horam, manè se lectulo eripiebat; mox, copiâ à Superiore factâ, si opus foret, in lectulum reuersurus. Interrogante quodam, quâ ratione silentij lex perfectè seruari posset; Ego, ait, hac ratione facio: Summisè saluto si quem per viam offendo: tum si quid

quid me vult, paratissimum offero; si quid interrogat, interrogatum audio, verbulo vni-
co respondeo, & vel alterum superuacaneum
adiocere caueo. Assueuerat eorum, qui ob- *Consuetu-*
uiam sibi fiebant, Angelos custodes salutare, *do salutandi*
aut etiam Deum pro eis orare; interque præ- *di Angelos*
tereundum defunctus salutandi officio, spatij *occurrentium.*
aliquantum se inter & occurfantem relin-
quere honoris causâ.

Per omnem vitam nihil vniquam in eo *Admiranda*
notatum aut gestu solutius, aut signis lasciu- *castitas.*
uius, aut verbo actiue contrarium puritati:
cumque esset ingenio alioqui iucundo ac
blando, hîc semper seuerissimus extitit. At-
que vt gratiâ comitateque alliciebat omnes, ita
singulari morum verecundiâ, castitatis amo-
rem in animis intuentium excitabat: vide-
banturque ab oculis eius quidam quasi radij
vibrari, quibus aspicientes ad castimoniam
accendebat. Sui ipsius verò custodem egit *Seuera sui*
circumspectione ac seueritate tantâ, vt quem *custodia.*
lecti locum, corporisque situm, in decum-
bendo, vesperi semel fuisset fortitus, eundem
absque omni motu, seu frigus seu æstus esset,
in auroram vsque tenuisse deprehenderetur.
quem morem reliquo vitæ cursu constantis-
simè obseruauit. Priusquam in lecto se com- *Religiosè*
poneret, diuersas lecti partes his illisque San- *ad somnum*
ctis protectoribus suis assignabat. Inter hos *se componit.*
medium

medium collocabat, ad lectuli pedes, Christum cruci affixum; ut nempe manē, tam piæ imaginis recordatione expectatus, ad Christum honorandum, exosculandosque sacratissimos eius pedes commoueretur.

*Quibus
cum vitiiis
Religioso
pugnand-
um.*

*Stadium
rerum be-
nè gerenda-
rum.*

*Quanta in
cibo potu-
q; abstenen-
tia.*

Dicebat, aduersus tria præcipuè vitia Religiosis dimicandum esse; acediam, superbiam & gulam: acediam feruore, superbiam submissione, gulam temperantiâ superari. Cuiuscumque gerendæ rei cura illi incumberebat, in eam se dabat totum, perinde ac res quælibet longè omnium maxima fuisset, eaque sola administranda. Dicit omnino non potest, quàm modicis fuerit escis potationibusque contentus Ioannes. Non prius vquam mensæ recordabatur, quàm audito signo triclinij admoneretur; neque vquam potionis aut comestionis immoderatae conscientiam habuit. In triclinio, precatione religiosè peractâ, aliquanto post spatium quàm accubisset, quiescebat immotus, nihilque attingebat, sed mox porrectâ in mensam manu, illatum cibum instar communis cum Deo lancis in frustra carpebat, lautioribus Deo partibus asseruatis; statimque quàm citò alter missus inferebatur, lancem appositi prius ferculi dimittebat. Ratus eo interuallo tutius vescendi necessitatem definiri, quàm appetentiæ infatiatæ arbitratur. Affirmabat,
per

per vsum tractumque temporis, temperantiam paulatim acquiri posse; se verò, ne ientandi assuetudine obstringeretur, cœpisse ab initio suscepti tyrocinij detrahere quotidie aliquid buccellatim de cibo consueto, ad ad-
 fuesfaciendam lentè appetentiam, differen-
 damque in prandij tempus; atque hac viâ didi-
 cisse abstinere. Illud assequi cogitando non
 poterat, quî fieret, Religiosum, ab omnibus
 vtiq; peccandi illecebris longissimè remo-
 tum, tot tantisque benè agendi præsijs se-
 ptum, in grauem aliquam noxam incidere
 posse. Somnolentiam, quâ vexabatur subin-
 de, cum inter audiendum publicas domesti-
 casve concionantium adhortationes som-
 num non teneret, commordendis ad fangu-
 nem labijs, brachijsque liuore compressio-
 num decolorandis expugnabat: sic pertina-
 cissimo naturæ vitio superato, vigiliâ se atten-
 tioneque assuefecit; eodemque remedio plu-
 ribus eodem malo laborantibus medicinam
 fecit. E meridiana congressionis colloquio
 aiebat se novos spiritus colligere in reliquum
 spatium diei; vespertinâ autem colloquione
 adiuuari ad instituendam ardentius medita-
 tionem, communionemque diei sequentis:
 quare videri sibi diuinitus instinctos fuisse
 Patres, qui sextis Comitij Generalibus, ho-
 ræ illius geminæ remissionem, non leuibus

*Ratio di-
 scēda tem-
 perantia.*

*De somno-
 lentia triū-
 phat.*

*Fructus
 colloquij
 post pran-
 dium et
 cenam.*

C ratio-

rationum machinis oppugnatam, constanter retinendam censuissent, quando tantos ex eâ fructus existere sentiatur.

*Chinas ad-
ire optat.*

Multus erat in memorandis missionibus nostrorum ad Japonem & Chinas; earumque postremam expetere ipse se ostendebat, ac si quæ inde de religione noua adferebantur, primus sodalibus indicare, ad eorum consolationem, festinabat. Tyrocinijs tempore, etsi perpetuis officio sui occupationibus impeditis, linguam tamen Gallicam (cuius antè ignarissimus fuerat) ita didicit diligenter, ut in triclinio sæpius Gallicè sit concionatus. Quam linguam didicisse se narrabat, ut

*Vt pluribus
ad salutem
profr. Gal-
licam lin-
guam discir.*

obeundis Societatis muneribus magis esset idoneus, & ne vel vnus animæ damno esset imperitia illius linguæ, quæ adeò familiaris est Flandriæ vniuersæ. Semel tantâ animi

*Contentio
in concio-
nando.*

contentione ardoreque de B. Aloysij laudibus è suggestu dixit, ut vereretur Superior, ne valetudinem dicendi impetu debilitaret. Ru-

*Catechismi
explicandi
gratia sin-
gularis.*

sticis Catechismum eâ gratiâ explicabat, adeoque suauiter ab agresti vitâ ad humanitatis religionisque cultum reducebat, ut illum mallent quàm Concionatorem audire: cumque aliquando agrestium filios docuisset preces Rosario adnumerare, & id genus coronulas pauculas inter vernulas rusticos distribuisset, post horas aliquot domum reuerfus,

uersus, de viâ aspexit nonnullos post sepium
virgulta genibus nixos coronas suas orando
voluere, non sine magno animi sui sensu. A-
liàs cateruatim puerorum agmina reuertentem
rure comitabantur in Tyrocinium vs-
que, non sine Patrum id spectantium gaudio
atque admiratione.

Ingenti ardebat zelo iuuandi domesticos *Zelus ani-*
omnes, nec minori charitate ferebatur in sa- *marum,*
lute[m] exterorum; atque vt secundis aliorum
successibus mirè lætabatur, ita dolebat ad-
uersis, nec minor eum proximi quàm sui sol-
licitudo exercebat. Nouitius quidam propo- *Nouitium*
siti pœnitens, viam explorabat abeundi. Ipse *in proposito*
ad genua se aduoluit dubitantis, obtestatur *nutantem*
dies aliquot maneat: intereà Socios sollicitat, *firmat.*
vt pro eo Deiparam deprecentur; & constan-
tiam nutanti videtur impetrasse. Cùm qui- *Studium*
dam è Tyronibus sub noctem obiisset è vi- *soluendi*
uis, Ioannes visus sibi parum pro defuncto *suffragia*
orasse, potestatem fieri sibi petijt, plura pro *pro mor-*
eo Rosaria persoluendi, postquam reliqui ad *tuis.*
dormiendum essent profecti. Ad summam, *Biennium*
vtrumque Tyrocinij annum eâ Superiorum, *tyrocinij*
Contubernalium, Patrum Fratrumque do- *conficit.*
mesticorum satisfactione transegit, vt Ange-
lus loci audiret. Vtque nemo vllum vniquam *Magna de*
in eo defectum notarat, sed quilibet virtuti- *eo virtutis*
bus omnibus censebat absolutum, ita sanctæ *opinio.*

C 2 instar

instar virgunculae suspiciebatur, deprædicabaturque, & consuetudinem eius non modò amabant, sed ambiebant omnes. Nonnulli è Tyronibus solo se eius aspectu ad virtutem pietatemque accendi fatebantur; & quid nescio diuinum oculis, vultu, totoque corpore emicare, ita Cælitibus quàm mortalibus familiarior videbatur.

*Ad pronũ-
tianda Re-
ligionis vo-
ta admitti-
tur.*

*Patris iam
Sacerdotis
sacra pro
se postulat.*

Igitur cum de nuncupandis ab eo votis ad Patrum concilium deferretur, omnium qui conuenerant suffragijs non modò idoneus iudicatus est, verum etiam eximiã laude commendatus. Ipse autem vt hoc sui holo-caustum Deo redderet acceptius, ad patrem suum, qui iam Sacerdotio, vt prædiximus, Diesthemij erat initiatus, litteras scripsit, rogauitque, vt in Æde Asperi-collis ter Sacris in honorem sancti Spiritus operaretur, sibiq; à Deo opem Deiparæ patrocinio efflagitaret. æquum enim esse, vt quemadmodum parentes vulgò gaudere solent, cum filij contractis Magnatum affinitatibus acceptum familiae splendorem augent, ipse multò amplius sibi gratularetur dignitate filij sui, cuius anima dicto votorum sacramento iam Christo Iesu cælorum Regi esset desponsata; quo se obstringi voluisse dicebat, vt mundo mortuus, in IESV cruci affixi Societate tribus quoque clavis, paupertatis, castitatis atque obedi-

obedientiæ hæreret confixus. Diebus verò ^{Ritè præ-}
 aliquot cùm huic se Sacrificio offerendo di- ^{paratus vo-}
 ligenter præparasset, VII. Kalendas Octobris ^{ta nuncu-}
 anno M. DC. XVIII. Magistro Nouitiorum ^{pat.}
 P. Guilielmo Bauters manè sub Sacrum
 coram sanctissimo Eucharistiæ Sacramento
 vota sua nuncupauit, cælestique post pane est
 reffectus.

Enimuerò quàm arcta illi, extremo iam ^{Quanta}
 Tyrocinio, cum Deo intercesserit necessitu- ^{eius cum}
 do, vel eo constare potest, quòd nulla ei (ut ^{Deo con-}
 solet reliquis Nouitijs ante Votorum tem- ^{iunctio.}
 pus) facultas secedendi in exercitia spiritua-
 lia concessa sit. Sed clariùs longè conceptam
 de eo sanctitatis opinionem prædictus Pater
 expressit ijs litteris, quas ad me dedit, quan-
 do iussu Præpositi Prouincialis Antonij
 Sucquetij, quæ huc vsque narrata sunt, è Bel-
 gio mihi in hæc verba fuère perscripta: *Hæc Testimoniũ*
ferè ea sunt, quæ Reu. vestra mitto, partem à me ^{de eo Ma-}
observata, partem ab alijs accepta. Addo, reli- ^{gistri No-}
gione adductus, cùm eum in petitione Socie- ^{uitiorum,}
tatis, adhuc secularem, iussu Superiorum ex-
aminarem, visum mihi primo aspectu animiq;
conceptu, Angelum me humano in corpore
videre; quem talem reuerà esse mox certius
deprehendi, ubi mentem eius penitus penetra-
ui. Erat enim summa eius innocentia, modestia
singularis, rara in agendo suauitas, & quod

caput est, non humana, sed planè celestis. Superiorum erat obseruantissimus, constantissimus rerum semel susceptarum, orationi deditissimus, in quâ sæpè præclaris à Deo luminibus fuit cumulatus, neque aliud quàm Dei gloriam spirabat. Ita ex animi sententiâ testor. Plura longè quàm dicto testimonio attulerat, deinde idem eius Confessarius Instructorquæ Tyro num affirmat alteris litteris, quas postea ad me scripsit quàm ipse primam hancce partem legerat, quæ à me maioris fidei conciliandæ causâ ad Patrem Prouincialem missa fuerat, vt eâ cum Patribus isthic communicatâ, temporum rerumquæ fierem certior, magisquæ e sensu scriberem Belgarum, quibuscum quæ scripsi (vti contenderam) communicata sunt. Atque vnus ille fuit qui in hunc modum scripsit, vt eius ex litteris intelligi haud obscure possit, quali existimatione prius etiam Ioannes fuerit, quàm veniret Romam. Igitur in hæc verba scribit: *Reuerendus Pater Prouincialis superioribus diebus mecum communicauit primam partem vite fratris nostri Ioannis Berchmanni, beata memoria, quam Reu. vestra diligenter conscripsit, longè sanè iucundissima mihi accidit ea lectio; & haud scio an alia vlla gratior. Videbar enim mihi videre denuò sanctum illum nostrum Adolescentulum, inter centum amplius No-*

*Quâ fide
hæc vita
scripta.*

*Alterum
de Ioanne
testimoniū
eiusdem
Magistri
Nouitiorū.*

uitios

uitios scholasticos in Tyrocinio Mechliniensi
 versantem, Angelico suo more; veniebatq; in
 mentem sanctorum vestigiorum religiosæ illius
 vitæ operumq; bonorum, quæ ut olim coram
 inspecta mirè me rapuerunt, ita nunc iterum
 narratione Reu. vestra auditâ, me meosq; ad
 eum imitandum, laudandumq; Deum super
 seruo suo incredibile quantum prouocarunt.
 Illud affirmo, mi Pater, etiamsi Superiorum
 meorum iussu illius regendi instruendiq; pro-
 uinciam suscepissem, tamen ex quo animum
 eius perspectum habui, eum semper cum admi-
 ratione suspexisse, atque etiam nunc Deum ora-
 re quotidie, ut eam mihi gratiam faciat, si non
 eius exæquandi, saltem aliquousque assequendi.
 Et certè pudet me mei, dum aspicio venerorq;
 in dies magis ac magis icunculam quamdam mi-
 hi ab eo relictam, cui discedens inscripsit, Se fi-
 lium indignum, me Patrem. Neque verba illa
 sine sensu aut rubore legere queo, cum tanto
 me interuallo abesse sentio ab eâ perfectione,
 quam ille tam breui est spatio consecutus. Ve-
 reorq;, ne aliquando Deus, illo contrâ produ-
 cto, exprobet mihi negligentiam ingratitude-
 nemq; meam. Sæpenum meipsum accuso obli-
 uionis multarum rerum, quas illum aut reli-
 giosè agentem vidi, aut dicentem audiui ad
 gloriam Dei, instructionemq; proximi, denique
 promouendam Regularum nostrarum accura-

tam obseruationem, spiritusq; feruorem. Etsi enim multa Reu. vestra perscripsi, pauca tamen ea sunt, comparatione plurimorum quae ille absque cessatione aut defatigatione faciebat, cum numquam in Religionis operibus indefessus hic Iuuenis usurparet languidum illud, Sat est, aut, Non amplius: sed generosissimum eius pectus auidâ semper cupiditate longius ulteriusq; tendebat. Et ut multa fuerint virtutum omnium externarum, quibus eminebat, exempla; longè certè plura fuere interiora animi eius ornamenta, quae ille mihi non arrogantia, sed morum fiducia, apertoq; candore patefaciebat. Quibus exploratis, hanc apud me de illo sententiam concipere sum coactus, praeventum fuisse à Domino in benedictionibus dulcedinis, & iam inde electum ab incunabilis in purissimum habitaculum Spiritus sancti, ac deinde eximia semper promptitudine constantiq; adnixum gratiae diuinae, cui ab aurorâ exorientis vitae sinum aperuerat mentis, quamq; deinceps conseruauerit semper.

Societatem ingressus, quamdiu in Belgio degit, viuum fuit perfectumq; religiosa disciplinae exemplar, & singularis obseruantiae speculum. Amplius ob ea quae vel ab ipso accepi, vel in eo ipsemet vidi, ita semper existimavi, atque etiamnum existimo, perpetuò eum respondisse gratiae vocationis, absque omni remissione aut defectu,

defectu, semperq; inter nos sanctissime vixisse. Profecto, omnium nostrum, qui cum eo viximus, quiq; eum nouimus, vna semper fuit sententia, vitam inter nos duxisse Angelicam, magnam animi innocentiam, agendi modestiam, suauitate morum, admirabili honestate, tranquillam viuendi ratione, rerum auspiciarum constantiam, absolutam obedientiam, promptitudinemq; in seruiendo; singulari prudentiam, rerumq; gerendarum excellenti seruire spiritus, continenter ob oculos positam presentiam Dei, instar Angelorum qui perpetuo sunt in conspectu Domini. Verbo vno complectar plurima, si dixerero: Benedictio Domini super caput eius, elegit eum Dominus ex omni carne; electo vero dedit precepta & legem vite & disciplinae, circumcinxit eum zonam iustitiae, dirigens in exactam religiosam vite obseruatione, & deinde magnificauit eum, & sanctum fecit eum, & induit eum Dominus coronam gloriae. In hanc sententiam veni de optimo fratre meo, ex ijs quae in eo obseruaui, confirmantq; haec ferè res: communis in eum Provinciae huius Flandro-Belgiae affectus; veneratio, quam in eum feruntur; perfugium, quod orando in eo positum habent. Admirabitur forte id Reu. vestra quod iam dicturus sum, quodq; ego apud me non raro cum admiratione reputaui, neque satis scio, an hucusque umquam Sanctorum ulli euenerit: argumentum haud dubie

amoris communis in beatum hunc religiosumq;
 Adolescentem, nec minus indicium voluntatis
 diuinae in eo honorando. Licet Roma sit mor-
 tuus, nec multis apud Belgas de vultu notus, eius
 tamen effigies in aereas tabulas à duodecim ex-
 cellentissimis Belgij sculptoribus est incisa; ima-
 gines autem quae impressae, quae venditae, quae ve-
 nales, amplius triginta millia, supra eas, quae
 obscuriorum sculptorum celo, quaeq; in exteris
 Prouincijs factae. Hinc conficio, felicem bea-
 tumq; hunc Iuuenem Deo hominibusq; esse ho-
 nori; quorum Religionem Reu. vestra augebit
 prodendo res eius gestas, quae ijs qui huc vsque
 ignorarunt futuro sint exemplo, ijs vero qui
 scierint incitamento ad imitandum, Deiq; maio-
 rem gloriam procurandam. Pergat porro Reu.
 vestra ornare quem Deus exornat, & in lucem
 educere, quem Deus palam posuit super candela-
 brum. Ego interea Deum venerabor, vt Reu. ve-
 stram, dum scribet, dirigat, eiusq; simillimum ef-
 ficiat. Erunt hi duo, Aloysius & Ioannes, duo
 Reu. vestrae filij, Manasses & Ephraim: atque ita
 spero, hunc ultimo genitum capturum incre-
 menta, fructusq; facturum ad gloriam Dei, &
 Reu. vestrae consolationem, vti scio primum na-
 tu attulisse Reu. vestrae obliuionem laboris om-
 nis pro se expensi, quando tantus extitit Dei
 cultus, ipsiusq; Sancti veneratio à Vita Aloysii
 euulgata, quam Reu. vestra scripsit. Ita Deus
 Sancto-

*Sanctorum animas manifestat terris, quas in
 celo honorat. En, Pater, quo me traxit affectus,
 qui verbulo meditatus absolueret, bene longas
 litteras scripsi; condonet id Reu. vestra affectui,
 aut potius condemnet, qui de Iuvene virtutibus
 omnibus ornato tam pauca scribens; imbecillita-
 tem ingenij mei magis detexi, quam laudem il-
 lius, ut par erat, representavi, obrutus pondere
 meritorum. Louanij XVI. Aprilis M.DC. XXIV.*

Hæc ea sunt quæ de Vitâ Ioannis in Belgis
 actâ scribenda habui; nunc ad eam quam Ro-
 mæ egit, accedamus.

PARS